

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΙΣ ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς, ἰδίως δι' ἀνοικτὸν χώρον ὅπως τὸ θέατρο τῶν Δελφῶν ἔχει μεγάλην σημασίαν. Ὅπως ἔγραψαν, ἰδίως οἱ Γερμανοὶ κριτικοί, τὸ ζήτημα τῆς ἐπιτυχίας παραστάσεως ἀρχαίου δράματος ἐξηρτάτο ἀπὸ τό: ποία μουσικὴ ἦτο δυνατὸν νὰ μπεῖ στὸ ἀρχαῖο ἐκεῖνο περιβάλλον, νὰ δεχθεῖ τοὺς ἤχους τῆς καὶ νὰ τοὺς ἀποδώσει διὰ τῆς ἠχοῦς του.

Τὸ περιβάλλον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἐσίγησε ἐπαναλαμβάνων τὸ ἔργον του, δὲν θὰ διεμαρτύρητο ἂν θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἀποδώσῃ τόνους καὶ ἤχους ξένους πρὸς αὐτό, ὅπως δὲ ξένους πρὸς ἐκείνους πού ἦτο συνειθισμένο νὰ ἀπηχῆ; Φαίνεται ὅτι ἡ τύχη ἠδυνόησε τὴν προσπάθειάν μου καὶ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν οἱ ἤχοι ἀπεδίδοντο ὡσὰν νὰ ἦσαν κρυμένοι, ἐκεῖ κάτω εἰς τὰς χαράδρας καὶ τὰς σχισμάδας τῶν φαιδρῶν καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου χώρου. Καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτὴ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι κατορθώθη νὰ ἀποδοθῆ ἡ ἔννοια ὅχι μόνον ἐκάστης φράσεως ἀλλὰ καὶ ἐκάστης ἀκόμα λέξεως τοῦ κειμένου, οὕτως ὥστε καὶ μόνη ἡ μουσικὴ νὰ εἶναι μιὰ ἐπιμελῆς ἀπαγγελία ἀποδίδουσα καὶ τόνους καὶ ἐννοίας καὶ συναισθήματα.

Διὰ τὴν μουσικὴν τοῦ « Προμηθέως » ὅπως καὶ τὴν τέτοια τῶν « Ἰκείδων » μετεχειρίσθη θέματα, ἤχους, ρυθμοὺς κλπ., τῆς ἐν γένει ἑλληνικῆς μουσικῆς οὕτως ὥστε ἀπὸ ὅλα ν' ἀποτελεῖται καὶ πρὸς οὐδεμίαν νὰ ὁμοιάζῃ. Ἐδῶ δὲ ἀκριβῶς συνίσταται τὸ ἐντελῶς πρωτότυπο τῆς ἐργασίας μου αὐτῆς.

Ἐὰς μὴ φανεῖ δὲ παράδοξο ἂν πῶ, πὼς εὗρέθη συνθέτης Γερμανὸς ὁ κ. Φέλιξ Πετύρεκ, ὁ ὁποῖος μὲ ὅλην τὴν αὐθεντίαν τὴν μουσικὴν πού τὸν χαρακτηρίζει, ἔγραψε διὰ τὴν μουσικὴν τοῦ « Προμηθέως »: « ἡ μουσικὴ τοῦ « Προμηθέως Δεσμώτου » εἶναι εἰς τὸ εἶδος τῆς (μουσικὴ δράματος) ἡ πρώτη ἡ ὁποία ἐγράφη μετὰ τὸν Βάγγερ, μὲ τὴν σημαντικὴν διαφορὰν ὅτι ἐκεῖνη ἐγράφη διὰ κλειστὸν χώρον, ἐνῶ ἡ ἄλλη δι' ἀνοικτὸν ». Τώρα, διὰ τὴν μουσικὴν τῶν « Ἰκείδων » τί νὰ πῶ; Ὅταν κ' αὐτὴ ἀκουσθῆ, στὸν τόπο τῆς (στοὺς Δελφοὺς ἐννοῶ) θὰ κριθῆ δεόντως ἀπὸ τοὺς ἐιδικοὺς: ἐν τούτοις, λέγω, ὅτι εἰς τὸ εἶδος τῆς εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τοῦ « Προμηθέως » μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι οὔτε μία γραμμὴ

της είναι ὁμοία μὲ ἀντίστοιχη γραμμὴ τοῦ « Προμηθέως » ἂν καὶ εἶναι διπλασία ἐκείνης εἰς ποσόν. Μόνον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὀρχήστρας ἔγινε μιὰ μεταβολή, δηλαδὴ ἐνῶ εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ « Προμηθέως » μεταχειρίζομαι ὅλη τὴν οἰκογένεια τῶν πνευστῶν ὀργάνων ξυλίνων καὶ χαλκίνων μὲ συνοδείαν ἄρπας καὶ κόντρα - μπάσου εἰς τὴν μουσικὴν τῶν « Ἰκετίδων » ἀφαιρῶ τὰ χάλκινα ὄργανα τὰ καὶ θορυβοδέστερα καὶ τοῦτο διότι ἡ μουσικὴ τῶν « Ἰκετίδων » εἶναι κατανεμημένη σὲ πέντε ὀμάδες, ὀλίγα δὲ μέρη ἐκτελοῦνται ὑπὸ ὀλοκλήρου τοῦ χοροῦ.

Κ. Α. ΨΑΧΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ

Τὸν περασμένο Νοέμβριο ἡ « Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη » εἶχε φιλοξενήσει ἓνα περισπούδαστο ἄρθρο τοῦ ἐκλεκτοῦ φίλου κ. Τέλλου Ἰαγρὰ γιὰ τὸν « Ὄρκο τοῦ πεθαμένου », γραμμένο μὲ ὅλη τὴν λεπτὴ σκέψη πού τὸν χαρακτηρίζει. Ἡ « Νέα Ἐστία » τὸ συνέστησε ὅπως τοῦ ἄξιζε, καὶ ἀναδημοσίευσσε μερικὰ κομμάτια ἀπ' τὸ δεύτερο μέρος τοῦ ἁρθρου πού ἐπιγραφόταν εἰδικώτερα « Μιὰ συνηγορία ὑπὲρ τῶν κριτικῶν ». Τὸ μέρος αὐτὸ μιλοῦσε γενικὰ γιὰ τὴν Κριτικὴ καὶ περιεῖχε βαθυστόχαστες καὶ καινούργιες ἀπόψεις. Καὶ διαβάζοντάς το, μοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ οἱ σκέψεις πού τακτοποιῶ παρακάτω. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιχειροῦσα βέβαια νὰ τὶς γράψω τόσο καθυστερημένα!, ἂν ἐπρόκειτο γιὰ ἀπάντηση ἢ ἀνασκευή. Δὲν συμβαίνει αὐτό. Εἶνε ἀπλῶς παρεκβάσεις καὶ ἀποχρώσεις πάνω στὶς δικές τοι γνῶμες πού, μιὰ καὶ τὸ θέμα εἶνε γενικὸ καὶ βγαίνει ἔξω ἀπὸ κάθε ἐπικαιρότητα, ἔχουν νομίζω πάντα τὴ θέση τους.

Στὴν ὑπεράσπιση αὐτῆ τῶν κριτικῶν ὁ κ. Ἰαγρὰς θίγει δύο σπουδαιότατα ζητήματα πού πρέπει νὰ τὰ ξεχωρίση κανεὶς καὶ πού αὐτὰ πρὸς πολὺ θὰ μὲ ἀπασχολήσουν. Τὸ πρῶτο εἶνε ἡ Κριτικὴ γενικὰ, ἡ ἐξηγήσή της, ἡ χρησιμότης, ἡ ἀποστολή της· τὸ δεύτερο εἶνε ἡ πληθώρα τῆς κριτικῆς πού συνοδεύεται καὶ ἀπὸ ἐλάττωση τῆς δημιουργίας, φαινόμενο ὁμαδικὸ πού χαρακτηρίζει ὀρισμένες ἐποχές, σὰν τὴ